

Racjonalniej i ekologiczniej

Zrównoważona konsumpcja
i produkcja

KOMISJA
EUROPEJSKA

środowisko

**Punkt kontaktowy Europe Direct to serwis, który pomaga znaleźć odpowiedzi
na pytania dotyczące Unii Europejskiej**

Bezpłatny numer*:

00 800 6 7 8 9 10 11

* Niektórzy operatorzy telefonii komórkowej uniemożliwiają połączenie z numerami 00 800 lub pobierają za nie opłaty.

Wiele informacji o Unii Europejskiej znajduje się w Internecie w portalu Europa (<http://europa.eu>).
Dane katalogowe znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010

ISBN 978-92-79-15743-1

doi:10.2779/27706

© Unia Europejska, 2010

Powielanie dozwolone pod warunkiem wskazania źródła.

Printed in Belgium

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE Z RECYKLINGU, WYRÓŻNIONYM ODZNAKĄ EKOLOGICZNĄ UE
DLA PAPIERU GRAFICZNEGO

(<http://www.ecolabel.eu>)

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Czym jest zrównoważona konsumpcja i produkcja?	5
4. Plan działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej	9
Lepsze produkty	9
Bardziej racjonalna konsumpcja: zrównoważone zakupy	11
Bardziej efektywna i ekologiczna produkcja	19
Wspieranie działań globalnych	23

1. Wprowadzenie

Dostosujmy się do ograniczeń związanych ze środowiskiem

Zrównoważony styl życia oznacza zużywanie zasobów naturalnych Ziemi w tempie umożliwiającym ich uzupełnianie. Jednak nasze skupione na konsumpcji społeczeństwo wywiera ogromną presję na planetę.

Ślad środowiskowy Europy jest jednym z większych na naszej planecie. Gdyby reszta świata żyła w taki sposób jak Europejczycy, zaspokojenie jej potrzeb wymagałoby zasobów odpowiadających ponad dwóm Ziemiom.

W ciągu kilkudziesięciu lat wzrost gospodarczy i rozwój współczesnych technologii wyniósł komfort naszego życia na nowy poziom. Zwiększyło to jeszcze bardziej popyt na produkty i usługi, a tym samym – na energię i zasoby.

Sposób, w jaki produkujemy i konsumujemy, ma ogromne znaczenie dla współczesnych problemów środowiskowych, takich jak globalne ocieplenie, zanieczyszczenie, uszczuplenie zasobów naturalnych i utrata różnorodności biologicznej.

Oddziaływanie naszej konsumpcji jest odczuwalne globalnie: Unia Europejska jest uzależniona od importu energii i zasobów naturalnych, a coraz większy odsetek produktów konsumowanych w Europie jest produkowany w innych częściach świata.

Nie zrównoważone wzorce konsumpcji i produkcji coraz bardziej wpływają na środowisko naturalne, społeczeństwo, gospodarkę i przedsiębiorstwa. Musimy żyć w sposób bardziej zrównoważony. To oznacza, że należy osiągać lepsze wyniki, wykorzystując do tego mniejsze zasoby.

Jakość życia, dobrobyt i wzrost gospodarczy zależą od życia w zgodzie z ograniczeniami

dostępnych zasobów. Aby to osiągnąć, trzeba zmienić podejście do projektowania, wytwarzania, użytkowania i usuwania produktów. Taka zmiana będzie wymagała zaangażowania nas wszystkich: poszczególnych osób, gospodarstw domowych, przedsiębiorstw, władz lokalnych i krajowych, a także wspólnoty globalnej.

W niniejszej broszurze wyjaśniamy, jak spowodować taką zmianę. Omawiamy, w jaki sposób zapewnić wystarczające zasoby naturalne i lepsze środowisko dla przyszłych pokoleń poprzez rozwój podejścia racjonalnego, bardziej ekologicznego i wydajnego pod względem energii i zasobów.

Obywatele UE stanowią niecałe 10 proc. populacji światowej, a konsumują połowę produkcji mięsa, jedną czwartą papieru i 15 proc. energii na świecie.

2. Czym jest zrównoważona konsumpcja i produkcja?

Zrównoważona konsumpcja i produkcja oznacza wydajniejsze użytkowanie zasobów naturalnych i energii oraz ograniczanie emisji gazów cieplarnianych i innego oddziaływania na środowisko. Chodzi o produkowanie i wykorzystywanie produktów i usług w sposób jak najmniej szkodliwy dla środowiska. Naszym celem jest zaspokojenie podstawowego zapotrzebowania na wyroby i usługi, a zarazem zapewnienie lepszej jakości życia i zagwarantowanie, że wystarczająco dużo zasobów pozostało dla przyszłych pokoleń.

Zrównoważona konsumpcja dotyczy stylu życia, zachowań nabywczych konsumentów oraz użytkowania i usuwania produktów i usług. Zrównoważona produkcja polega głównie na ograniczeniu oddziaływania procesów produkcyjnych na środowisko oraz na projektowaniu lepszych produktów.

Wydajność pod względem energii i zasobów to podstawa przyszłej konkurencyjności Europy. Zrównoważona konsumpcja i produkcja maksymalizuje możliwości przedsiębiorców w zakresie przekształcenia wyzwań środowiskowych w możliwości gospodarcze, przy jednoczesnym zapewnieniu lepszych ofert dla konsumentów.

Domy i mieszkania, sprzęt AGD, żywność i podróże odpowiadają razem za 70–80 proc. całego oddziaływania na środowisko: od zanieczyszczenia i emisji gazów cieplarnianych po użytkowanie gruntów i odpady.

3. Jakie działania w tym zakresie podejmuje Unia?

Można zrobić wiele, aby europejska konsumpcja i produkcja były bardziej zrównoważone, bez dodatkowych kosztów i z korzyścią dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

Unia Europejska i jej państwa członkowskie doceniają znaczenie przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę i styl życia oraz podejmują działania w tym kierunku. W lipcu 2008 r. Komisja Europejska przedstawiła plan działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej.

Ma on na celu poprawę ogólnej ekologiczności produktów w ciągu całego cyklu ich życia, promowanie i stymulowanie popytu na lepsze produkty i technologie produkcyjne oraz wspieranie konsumentów w dokonywaniu lepszych wyborów. Dąży również do wsparcia przemysłu UE w zakresie wykorzystania szans na innowacje, tak aby utrzymał on pozycję lidera w dziedzinie ekologiczności.

Plan działania opiera się na istniejących rozwiązaniach, takich jak prawo dotyczące projektowania produktów wykorzystujących energię, programy znakowania, systemy zarządzania środowiskowego i zachęty dla obywateli i organów publicznych do nabywania produktów przyjaznych dla środowiska. Uzupełnia on te rozwiązania i zapewnia nowe działania tam, gdzie występują luki, co gwarantuje zintegrowane współdziałanie wszystkich elementów. Bada również metody promowania zrównoważonej konsumpcji i produkcji na arenie międzynarodowej.

Środki UE w sprawie zrównoważonej konsumpcji i produkcji koncentrują się na czterech głównych celach: lepsze produkty, bardziej racjonalna konsumpcja, bardziej efektywna i ekologiczna produkcja oraz wsparcie działań globalnych.

http://ec.europa.eu/environment/eussd/escp_en.htm

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/environment-action-plan/index_en.htm

4. Plan działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej

Lepsze produkty

Lepsze produkty

Wiele produktów, które codziennie kupujemy i użytkujemy, znacząco oddziałuje na środowisko: począwszy od materiałów wykorzystywanych do ich wytworzenia, przez energię potrzebną do ich użytkowania, aż po odpady, którymi stają się z upływem czasu.

Jeśli współczesne społeczeństwo ma być zrównoważone w dłuższej perspektywie, produkty powodujące najmniej szkód dla środowiska muszą stać się ogólnie przyjętą normą.

Projektowanie na rzecz wydajności pod względem energii i zasobów

Pierwszym ważnym krokiem jest stopniowe wycofywanie produktów, które wykorzystują zbyt wiele energii i zasobów naturalnych albo zawierają substancje niebezpieczne lub uwalniają szkodliwe związki. Kolejnym krokiem jest promocja produktów wydajnych pod wzglę-

dem energii i zasobów o dobrym poziomie ekologiczności. Oznacza to rozpoczęcie działań już w fazie projektowania. Według szacunków etap ten odpowiada za 80 proc. całego oddziaływania produktów na środowisko.

W 2005 r. UE przyjęła prawo skłaniające producentów do koncentracji na zużyciu energii i na innych aspektach środowiskowych podczas fazy planowania i projektowania produktu.

Zgodnie z dyrektywą w sprawie ekoprojektu dla produktów wykorzystujących energię możliwe jest ustanowienie wymogów dotyczących wydajności szerokiej gamy produktów codziennego użytku zużywających dużą ilość energii, na przykład bojlerów, grzejników do wody, komputerów i telewizorów. Produkty, które nie spełniają tych wymogów, nie mogą być wprowadzane na rynek europejski.

4

Głównym celem dyrektywy jest ograniczenie zużycia energii, ale nakłada ona również obowiązki analizy całego cyklu życia produktów. Pozwala to na uwzględnienie takich aspektów środowiskowych, jak zużycie materiałów, zużycie wody, emisje, kwestie dotyczące odpadów i możliwość przetwarzania.

Plan działania sięga dalej niż dyrektywa i obejmuje produkty związane z energią. Będzie dotyczył produktów, które nie zużywają energii podczas użytkowania, ale które oddziałują bezpośrednio na zużycie energii, na przykład urządzenia wykorzystujące wodę lub okna. Przykładowo kurki i głowice prysznicowe oszczędzające wodę mogą ograniczyć zużycie wody, a tym samym zmniejszyć ilość energii zużywanej do podgrzania wody i oszczędzić pieniądze oraz zasoby. Zgodnie z rozszerzoną dyrektywą dla tych produktów można również ustanowić obowiązkowe normy minimalne.

Poza wymogami minimalnymi dyrektywa w sprawie ekoprojektu określi po przeglądzie dobrowolne punkty odniesienia dla najbardziej ekologicznych produktów. Jeśli na przykład pewne bojlerki wodne ograniczają zużycie energii bardziej niż podobne produkty, norma tych boilerów powinna służyć za punkt odniesienia dla całej branży. Wymogi i punkty odniesienia będą podlegały okresowym przeglądom, aby uwzględnić postęp technologiczny.

W 2012 r. Komisja dokona przeglądu skuteczności rozszerzonej dyrektywy w sprawie ekoprojektu i rozważy, czy powinna ona obejmować wszystkie produkty. Plan działania zostanie poddany przeglądowi w tym samym czasie.

http://ec.europa.eu/enterprise/eco_design/index_en.htm

Jednolite dane i metody

Jednolite i wiarygodne metody oraz dane są konieczne do oceny ogólnej ekologiczności produktów i monitorowania postępów przez decydentów politycznych i przedsiębiorców.

Komisja Europejska definiuje obecnie jakościowe metody oceny ekologiczności produktów w całym cyklu ich życia. Definicje zostaną udostępnione w podręczniku dla przedstawicieli przemysłu i handlu.

Bardziej racjonalna konsumpcja: zrównoważone zakupy

Konsumenci mogą odgrywać ważną rolę w ochronie środowiska poprzez wybory, których dokonują podczas zakupów. Ekologiczne zakupy są prostsze, niż się wydaje. Istnieje wiele systemów oznakowania, które pomagają konsumentom, dostarczając informacji na temat ekologiczności pewnych produktów. Prawodawstwo unijne, w tym dyrektywa w sprawie ekoprojektu, zapewnia techniczne ulepszenie produktów, zaś oznakowanie pomaga w udostępnianiu konsumentom istotnych informacji niezbędnych do dokonania świadomego wyboru.

Szukaj oznakowań

Unijna dyrektywa w sprawie oznakowań efektywności energetycznej nałożyła już na wytwórców i sprzedawców detalicznych wymóg zapewniania konsumentom oznakowań wskazujących zużycie energii przez artykuły gospodarstwa domowego, takie jak pralki czy zmywarki.

Według planu działania oznakowanie to powinno dotyczyć szerszej gamy produktów, w tym produktów wykorzystujących energię i produktów związanych z energią. Przyniesie to liczne korzyści. Na przykład oznakowanie wskazujące szczelność okien może umożliwić konsumentom wybór lepszych okien przy remoncie mieszkania, a także zaoszczędzić pieniądze wydawane na energię.

Kolejnym prostym rozwiązaniem – zarówno dla konsumentów publicznych, jak i prywatnych – pomagającym w wyborze produktów najbardziej przyjaznych dla środowiska jest unijne oznakowanie ekologiczne, które łatwo rozpoznać dzięki symbolowi stokrotki. Oznakowanie to uwzględnia podstawowe oddziaływanie produktu na środowisku oraz jego ekologiczność. Tylko wyroby o najniższym oddziaływaniu na środowisko (około 10–20 proc. produktów) będą w stanie spełnić kryteria unijnego oznakowania ekologicznego. Obecnie unijne oznakowanie ekologiczne obejmuje produkty czyszczące, urządzenia, produkty papiernicze, ubrania, produkty dla domu i ogrodu, smary oraz usługi, takie jak usługi hotelarskie.

Plan działania wzmacnia pozycję unijnego oznakowania ekologicznego, rozszerzając liczbę produktów i usług objętych oznakowaniem i koncentrując się przy tym na tych produktach i usługach, które mają najistotniejsze oddziaływanie na środowisko i największą możliwość ulepszenia. Ten szerszy zakres przewiduje możliwość opracowania kryteriów dla produktów żywnościowych i napojów. Po przeglądzie unijne oznakowanie ekologiczne ograniczy również biurokrację i uprości kryteria dla przedsiębiorstw starających się o to wyróżnienie.

Ekologiczne kupno i sprzedaż

Jeśli mamy zmienić nasze przyzwyczajenia konsumenckie, musimy wiedzieć, gdzie i jak kupować produkty przyjazne dla środowiska. Sprzedawcy detaliczni, jako najważniejsi łącznicy między konsumentami a producentami, mają ogromne możliwości zwiększania świadomości i wpływania na wybory kupujących poprzez oferowanie w sklepach bardziej zrównoważonych produktów.

Detaliści coraz częściej doceniają zrównoważenie jako istotną szansę na rozwój działalności, konkurencyjności i innowacyjności. Jednak w sektorze detalicznym i jego łańcuchu dostaw trzeba dołożyć więcej starań, aby wypromować bardziej zrównoważone produkty i udostępnić konsumentom lepsze informacje. Mogą oni na przykład zobowiązać się do oferowania bardziej zrównoważonych produktów drewnianych, promowania zakupu żarówek energooszczędnych i ograniczania własnego śladu środowiskowego.

Aby pomóc w osiągnięciu tego celu, Komisja Europejska ustanowiła forum detalistów, skupiające wiele innych zainteresowanych stron, w tym producentów, organizacje konsumenckie i inne organizacje pozarządowe.

Ma to na celu zwiększenie liczby detalistów, którzy wezmą udział w szeregu ambitnych i konkretnych działań środowiskowych, podlegających regularnemu monitoringowi. Komisja Europejska będzie również wspierać środki zwiększające świadomość konsumentów i pomagające nabywcom w dokonywaniu bardziej zrównoważonych wyborów.

http://ec.europa.eu/environment/industry/retail/index_en.htm

Poza pracami forum detalistów dotyczącymi promocji zrównoważonych zakupów opracowano wiele narzędzi informacyjnych dla młodzieży i dorosłych m.in. w sprawie zrównoważonej konsumpcji. Obejmują one rozprawdzany w szkołach w UE „Kalendarz europejski” dla uczniów oraz internetowe narzędzie informacyjno-edukacyjne, które od listopada 2009 r. będzie zawierać moduł dotyczący zrównoważonej konsumpcji.

<http://www.dolceta.eu>

http://ec.europa.eu/consumers/empowerment/cons_education_en.htm#diary

Rozsądne wydawanie pieniędzy publicznych

Europejskie organy publiczne to wpływowi konsumenci. Co roku wydają 16 proc. unijnego PKB – lub około 2000 mld euro – na towary i usługi. Uwzględniając kwestie środowiskowe w procedurach przetargowych, organy publiczne mogą oszczędzić energię, wodę i zasoby oraz ograniczyć odpady i zanieczyszczenie, a jednocześnie uzyskać najlepszy stosunek wartości do ceny. Te tzw. ekologiczne zamówienia publiczne (ang. green public procurement, GPP) mogą odegrać istotną rolę w stymulowaniu wprowadzania nowych produktów, ekologicznych technologii i innowacji.

Komisja Europejska zaproponowała, aby do 2010 r. połowa wszystkich procedur przetargowych w państwach członkowskich UE miała

charakter ekologiczny. Ten cel jest powiązany z procesem ustanawiania wspólnych kryteriów dla dziesięciu najważniejszych grup produktów i usług. Komisja zapewnia zestaw narzędzi szkoleniowych i doradztwo, aby pomóc organom publicznym stosować kryteria, które zostały opracowane we współpracy z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami.

Z ostatnich badań wynika, że praktykowanie ekologicznych zamówień publicznych w dziesięciu najważniejszych sektorach może prowadzić do średniej redukcji emisji CO₂ o 25 proc. oraz do ograniczenia ogólnych kosztów zakupów publicznych o 1 proc. Z tego samego badania wynika, że w siedmiu państwach członkowskich o najlepszych wynikach w tym zakresie (Austria, Dania, Finlandia, Holandia, Niemcy, Szwecja i Wielka Brytania) średnio 45 proc.

Dziesięć najważniejszych grup produktów i usług dla ekologicznych zamówień publicznych

1. Budownictwo
2. Usługi gastronomiczne i spożywcze
3. Transport
4. Energia elektryczna
5. Biurowy sprzęt komputerowy
6. Tkaniny
7. Papier do kopiowania i papier graficzny
8. Meble
9. Produkty czyszczące i usługi związane z czyszczeniem
10. Produkty i usługi ogrodnicze

http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

ogólnej wartości zamówień i 55 proc. ogólnej liczby umów w sprawie zamówień obejmowało kwestie środowiskowe.

Niedawno w nowym prawie wprowadzono obowiązkowe kryteria w zakresie ekologicznych zamówień publicznych w niektórych sektorach. W rozporządzeniu w sprawie Energy Star ustanowiono minimalne normy dotyczące wydajności energetycznej w zakresie nabywania sprzętu informatycznego przez władze centralne i instytucje unijne. Dyrektywa w sprawie

zamawiania ekologicznych i energooszczędnych pojazdów zobowiązuje organy publiczne i operatorów do uwzględnienia wydatków związanych ze zużyciem energii, emisją CO₂ i zanieczyszczeń podczas całego cyklu życia. Komisja w swoim przeglądzie dyrektywy w sprawie oznakowań efektywności energetycznej zaproponowała ustanowienie obowiązkowych poziomów ekologicznych zamówień publicznych w organach publicznych dla produktów związanych z energią.

Zachęty do ekologicznych zakupów

Niektóre państwa członkowskie UE zapewniły już konsumentom i przedsiębiorstwom zachęty do nabywania bądź produkowania bardziej ekologicznych produktów i świadczenia usług bardziej przyjaznych dla środowiska. Kryteria, które należy spełnić, mogą się jednak znacznie różnić w zależności od kraju.

Zgodnie z planem działania niektóre produkty priorytetowe będą musiały osiągnąć określony poziom energooszczędności lub ekologiczności, aby zakwalifikować się do inicjatywy dotyczącej zachęt, a także do zakupu przez organy publiczne w państwach członkowskich i przez instytucje unijne.

Zgodnie z planem działania niektóre produkty priorytetowe będą musiały osiągnąć określony poziom energooszczędności lub ekologiczności, aby zakwalifikować się do inicjatywy dotyczącej zachęt, a także do zakupu przez organy publiczne w państwach członkowskich i przez instytucje unijne.

Poziom ten będzie oznaczony za pomocą jednej z klas oznakowania, jeśli dla konkretnej grupy produktów jest ustanowione obowiązkowe oznakowanie. Zapewnienie i forma takiej zachęty będą zależały od decyzji państw członkowskich. Komisja Europejska bada również możliwości zapewnienia ulg podatkowych dla konsumentów kupujących produkty ekologiczne.

Od koła błędnego do bezbłędnego

Wprawdzie świadomość ekologiczna wzrasta, ale większość ludzi ma kłopot z odniesieniem własnych nawyków konsumpcyjnych do problemów o dużym zasięgu, jak na przykład zmiana klimatu.

Na razie pełne koszty produkowania i konsumowania wyrobów i usług nie są odzwierciedlone w cenach rynkowych. Nie uwzględniają one problemów środowiskowych powstających w związku z konsumpcją i produkcją, takich jak oddziaływanie zmiany klimatu związane z emisją gazów cieplarnianych, utrata różnorodności biologicznej wynikająca z nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych oraz problemy zdrowotne spowodowane zanieczyszczeniami.

Konsumenci rzadko wybierają produkty lepsze z perspektywy cyklu życia, ponieważ wydają się

one droższe, a niekiedy brakuje informacji na temat ich przyszłego oddziaływania i opłacalności.

Niski popyt nie zachęca spółek do inwestowania w projektowanie produktu, które ogranicza negatywne oddziaływanie na środowisko związane z produkcją, użytkowaniem i usunięciem. Utrzymuje się blokada postępu technologicznego, a lepsze – z perspektywy środowiskowej – produkty i usługi nie zawsze są dostępne na rynku.

Wyzwanie polega na przekształceniu tego błędnego koła w koło bezbłędne. Osiągnięcie tego celu wymaga poprawy ogólnej ekologiczności produktów w całym cyklu ich życia, promowania i stymulowania popytu na lepsze produkty i technologie produkcyjne, a także pomagania konsumentom w dokonywaniu lepszych wyborów dzięki bardziej spójnym i uproszczonym oznakowaniom.

Cykl życia produktów

Bardziej efektywna i ekologiczna produkcja

Dzięki działaniom unijnym osiągnięto świetne wyniki w oczyszczaniu produkcji przemysłowej i wspieraniu wydajniejszych procesów, co doprowadziło do istotnych ograniczeń zanieczyszczenia, odpadów i do wyższych poziomów przetwarzania. Jednak wiele trzeba jeszcze zrobić dla promowania wydajności materiałów i popularyzacji najbardziej innowacyjnych technologii.

Poprawa wydajności pod względem zasobów ogranicza uzależnienie od surowców, wspiera optymalne użytkowanie i recykling zasobów oraz może znacznie ograniczyć koszty eksploatacyjne przedsiębiorstw.

W ciągu ostatnich dziesięciu lat w UE produktywność zasobów (czyli wartość gospodarcza zużytego zasobu) uległa poprawie o 2,2 proc. rocznie, przede wszystkim dzięki lepszej wydajności i rosnącej roli usług w gospodarce. Zgodnie z planem działania rozwijane są kolejne narzędzia służące do monitorowania i ustanawiania punktów odniesienia dla wydajności zasobów.

Nowe rozwiązania nowych problemów

Technologia ekologiczna – technologia przyjazna dla środowiska i wydajna pod względem zasobów – odgrywa ważną rolę w ochronie

środowiska i bardziej wydajnym użytkowaniu zasobów w Europie. Działania w tym zakresie są wdrażane w ramach unijnego planu działań na rzecz technologii dla środowiska (ETAP). Branże ekologicznie należą do najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki UE i stanowią obszar, w którym Europa jest liderem na skalę światową. Dysponuje ona mniej więcej jedną trzecią światowego rynku technologii ekologicznych, który – według szacunków – do 2020 r. osiągnie wartość ponad 2200 mld euro.

Branże te zapewniają rozwiązania wykorzystywane do wykonywania pomiarów skażeń środowiskowych wody, powietrza i gleby, zapobiegania im i ograniczania ich, a także zapewniają rozwiązania takich problemów, jak odpady, hałas i skażenia ekosystemów. Obejmuje to takie sektory, jak: gospodarka odpadami i ściekami, odnawialne źródła energii, doradztwo środowiskowe, zanieczyszczenie środowiska i zrównoważone budownictwo.

Poziom innowacyjności można na przykład zmierzyć poprzez analizę liczby przyznanych patentów. Liczba patentów na innowacje ekologiczne w UE wzrasta, a w państwach członkowskich o najlepszych wynikach przyznano 3,5 patentu na 1 mld euro PKB. Opracowane zostaną narzędzia do monitorowania punktów odniesienia i przyspieszenia rozpowszechniania innowacji ekologicznych w Unii Europej-

4

skiej w ramach szerszej unijnej polityki innowacyjnej. Będzie to obejmować wskaźniki oparte na patentach, narzędzia statystyczne i coroczne badania.

Komisja Europejska prowadzi badanie mające na celu ustalenie głównych barier dla ekspansji branży ekologicznych. Zajęto się w nim obciążeniami i utrudnieniami administracyjnymi w finansowaniu innowacji. Ma to na celu wspieranie rozwoju w branżach ekologicznych poprzez tworzenie otoczenia regulacyjnego przyjaznego dla przedsiębiorców oraz poprzez badanie możliwości dla innych sektorów, takich jak technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT).

http://ec.europa.eu/environment/etap/index_en.html

Zatwierdzanie ekologiczności nowych technologii

Potencjał innowacji ekologicznych w rozwiązywaniu problemów środowiskowych nadal pozostaje w dużym stopniu niewykorzystany. Jednym z głównych powodów takiego stanu rzeczy jest brak wiarygodnych informacji na temat efektywności.

Komisja proponuje utworzenie ogólnounijnego systemu weryfikacji technologii środowiskowych, który zapewni niezależną weryfikację

ekologiczności nowych technologii. Będzie to projekt dobrowolny i częściowo samofinansujący się, wykorzystujący istniejące instytucje i ekspertów z państw członkowskich.

System jest skierowany do małych i średnich przedsiębiorstw, które nie mają zasobów lub możliwości, aby zademonstrować efektywność nowych technologii środowiskowych i przyciągnąć pierwszych inwestorów i klientów.

Zgodnie z tym systemem weryfikacja będzie się opierać na wnioskach twórców technologii, a wyniki – w postaci oświadczenia z weryfikacji – będą dostępne publicznie.

Wykorzystanie pełnego potencjału ekologicznego branży

Organizacje mogą poprawić swoją wydajność choćby poprzez systemy zarządzania środowiskowego, na przykład unijny system ekozarządzania i audytu (EMAS). To dobrowolny system pomagający zoptymalizować produkcję i procesy robocze oraz poprawiający efektywność zużycia zasobów.

System oferuje duże korzyści tym, którym zależy na ochronie środowiska i ciągłym ulepszaniu swoich metod pracy.

Organizacje mogą zmniejszyć koszty, ograniczając zużycie zasobów, takich jak energia i woda, i minimalizując zużycie i marnotrawstwo materiałów. Użytkownicy systemu odnotowali znaczne zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych w wyniku zmiany swoich systemów produkcji i procesów roboczych.

Komisja dokonała przeglądu systemu, aby uatrakcyjnić go dla organizacji, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez ograniczanie kosztów i administracji.

http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) to trzon europejskiej gospodarki, stanowiący 99 proc. wszystkich przedsiębiorstw i zatrudniający ponad 100 mln ludzi. Jednak wiele MŚP ma trudności z pełnym wykorzystaniem możliwości biznesowych dostępnych dzięki racjonalnemu zarządzaniu środowiskowemu. Jest to spowodowane brakiem informacji, niewystarczającą wiedzą specjalistyczną i niedoborami zasobów finansowych i ludzkich. Komisja Europejska zauważa presję wywieraną na małe przedsiębiorstwa i podejmuje działania, aby im pomóc. Oferuje wsparcie MŚP poprzez

liczne inicjatywy, w tym program wspierania MŚP w przestrzeganiu przepisów w zakresie ochrony środowiska. Ma to na celu poprawę ekologiczności MŚP dzięki pomocy w przyjmowaniu łatwych w użyciu systemów zarządzania środowiskowego, powiększaniu dostępnej lokalnie wiedzy specjalistycznej z zakresu środowiska i zapewnianiu ukierunkowanych środków i informacji. Organizacje wspierające MŚP, w tym utworzona przez Komisję sieć „Enterprise Europe Network”, to kluczowi partnerzy we wdrażaniu programu, którzy czynnie zachęcają MŚP do przyjmowania przyjaznych dla środowiska i energooszczędnych rozwiązań. Działania prowadzone w tym celu obejmują opracowywanie programów szkoleniowych i zapewnianie dostosowanej indywidualnie wiedzy specjalistycznej na temat oszczędzania energii i przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska. Powyższe działania uzupełnią wsparcie zapewniane MŚP przez unijny program konkurencyjności i innowacyjności, który wspiera ekologiczne działania innowacyjne, zapewnia lepszy dostęp do finansowania i zachęca przedsiębiorstwa europejskie do zwiększania konkurencyjności.

<http://ec.europa.eu/environment/sme/>

http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm

Wspieranie działań globalnych

Promowanie dobrych praktyk globalnych

W ostatnich latach znacznie wzrosła liczba wyrobów konsumenckich i urządzeń przemysłowych importowanych do Europy. To oznacza, że negatywne oddziaływanie naszej konsumpcji na środowisko może wystąpić nie tylko lokalnie, ale również na całym świecie – w krajach produkujących wyroby, których używamy. Często obszary produkcji znajdują się w krajach rozwijających się, które mają najmniej możliwości, by poradzić sobie z narastającą presją na środowisko.

Wiele z tych krajów produkcji odnotowuje wzrost gospodarczy i wzrost liczby ludności. Wraz z wzrostem dobrobytu wzrasta też globalny popyt na zasoby i energię. Polityka w zakresie zrównoważonej konsumpcji i produkcji oferuje wydajną pod względem zasobów możliwość zrównoważonego rozwoju.

Aby osiągnąć ten cel, UE w ścisłej współpracy z innymi krajami propaguje na arenie międzynarodowej przejście na gospodarkę niskoemisyjną i wydajną pod względem zasobów.

Obejmuje to silne zaangażowanie w proces marakkeszański, który pomaga krajom i regionom z całego świata w opracowaniu programów i polityki na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji. Unia reprezentuje region europejski w Komitecie Doradczym procesu marakkeszańskiego, który doradza w sprawie opracowania 10-letnich ram dla programów dotyczących zrównoważonej produkcji i konsumpcji, aby połączyć te inicjatywy. Unijny plan działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej jako regionalny plan działania stanowi ważny wkład zarówno do procesu marakkeszańskiego, jak i do 10-letnich ram dla programów dotyczących zrównoważonej produkcji i konsumpcji.

4

Przejście na zrównoważenie

W odpowiedzi na zapotrzebowanie na bardziej ekologiczny i wydajny pod względem energii przemysł w Azji Komisja Europejska rozpoczęła program partnerstwa między UE a Azją (program SWITCH). Obejmuje on małe i średnie przedsiębiorstwa oraz promuje wykorzystywanie technologii i praktyk przyjaznych dla środowiska, a także przestawienie wzorców konsumpcji na mniej szkodliwe produkty i usługi. Sprzyja to walce z ubóstwem zarówno w sposób bezpośredni, poprzez wzrost zatrudnienia i dochodów (z rosnącej produkcji i zwiększonej konkurencyjności), jak i pośrednio, poprzez poprawę warunków życia (ograniczenie zanieczyszczeń wody, odpadów i powietrza).

Komisja Europejska wspiera również krajowe obrady „okrągłego stołu” w sprawie zrównoważonej konsumpcji i produkcji, dzięki któ-

rym można wymieniać się doświadczeniami i najlepszymi praktykami. Obrady „okrągłego stołu” odbyły się już w Chinach, Indiach i RPA.

Dalsze działania mają na celu promocję rozwoju i rozpowszechnianie technologii niskoemisyjnych oraz produktów i usług przyjaznych dla środowiska. Unia nadal dokłada starań, aby polityka handlowa i dialog przemysłowy działały na rzecz zniesienia ceł na takie wyroby i usługi. Przyjęcie międzynarodowych norm środowiskowych i norm wydajności pod względem energii to dla rynków rozwijających się klucz do bardziej zrównoważonych produktów i nowych możliwości dla spółek innowacyjnych ekologicznie.

http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/regional-cooperation/environment/switch_en.htm

<http://esa.un.org/marrakechprocess/>

Decyzje polityczne na podstawach naukowych

Międzynarodowy Panel ds. Zrównoważonego Wykorzystywania Zasobów Naturalnych jest ciałem naukowym ustanowionym w 2007 r. przez Komisję Europejską i Program Ochrony Środowiska Narodów Zjednoczonych w celu zapewniania niezależnej oceny oddziaływania użytkowania zasobów na środowisko w ciągu całego cyklu ich życia, a także w celu doradztwa na temat ograniczania tego oddziaływania. Panel doradza rządów i organizacjom oraz zapewnia ważną bazę wiedzy, stanowiącą podstawę opracowania działań politycznych na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji. Ma na celu zwiększenie wydajności pod względem zasobów na świecie i ostateczne przetrwanie związku między wzrostem gospodarczym a degradacją środowiska.

Dziesięć sposobów na zmniejszenie Twojego śladu środowiskowego

Wybieraj produkty o jak najmniejszej ilości opakowań i w miarę możliwości kupuj uzupełnienia, aby ograniczyć produkcję opakowań i zużycie energii.

Oszczędzaj energię. Wyłączaj światło i urządzenia, nie zostawiaj w gniazdkach ładowarek, jeżeli ich nie używasz.

Pomyśl, zanim kupisz. Wyrzucanie jedzenia to marnowanie energii, zasobów i pieniędzy. Kupuj tylko to, czego potrzebujesz, i sprawdzaj daty ważności.

Sprawdzaj oznakowanie. Unijne oznakowanie ekologiczne, rozpoznawalne dzięki symbolowi storkotki, oznacza produkty i usługi najbardziej przyjazne dla środowiska. Aby od farb po pola kempinowe. Zanim kupisz produkty elektryczne lub elektroniczne, sprawdź unijne oznakowanie energetyczne wskazujące ilość zużywanej energii.

Wybieraj ekologiczne wakacje. Coraz więcej biur podróży oferuje bardziej zrównoważone oferty, ograniczając oddziaływanie zakwaterowania lub podróży na środowisko albo pomagając Ci w odgrywaniu pozytywnej roli na rzecz poprawy środowiska.

Pamiętaj o porach roku. Kupuj i jedz sezonowe owoce i warzywa pochodzące ze źródeł lokalnych. To ogranicza zużycie energii i zasobów do transportu ładunków na duże odległości, a także ogranicza zintensyfikowaną produkcję w szklarniach.

Jedz mniej mięsa. Produkcja mięsa wymaga zaangażowania większej ilości zasobów i ma o wiele większe oddziaływanie na środowisko niż inne źródła pożywienia, więc ograniczenie ilości spożywanego mięsa może sporo zmienić.

Przełącz się na ekologiczną energię elektryczną. W większości krajów funkcjonują spółki energetyczne, które mogą dostarczyć do Twojego domu lub miejsca pracy elektryczność ze źródeł odnawialnych. Jeśli chcesz pójść o krok dalej, generuj własną energię z turbiny wiatrowej, paneli słonecznych albo baterii fotowoltaicznych w domu. Wiele organów lokalnych oferuje zachęty finansowe dla „mikrogenerowania” energii.

Skorzystaj z innych środków transportu zamiast samochodu. Pomóż rozładować korki i ograniczyć zanieczyszczenie powietrza spalinami, wybierając transport publiczny, rower lub chodzenie pieszo.

Oszczędzaj wodę. Nie zostawiaj odkręconego kurek, gdy myjesz zęby. To marnotrawstwo cennej wody pitnej.

Komisja Europejska

**Racjonalniej i ekologiczniej
Zrównoważona konsumpcja i produkcja**

2010 – 25 str. – 21 cm x 21 cm

ISBN 978-92-79-15743-1

KH-81-08-182-PL-C

Urząd Publikacji

ISBN 978-92-79-15743-1

9 789279 157431